

НАРЕДБА № 21 ОТ 2 НОЕМВРИ 2022 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "ШИВАЧ"

Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.91 от 15 Ноември 2022г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията 542110 "Шивач" от област на образование 54 "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по **чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение**.

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията 542110 "Шивач" съгласно **приложението** към тази наредба определя изискванията за придобиването на първа степен на професионална квалификация за специалността 5421101 "Шивачество".

Чл. 3. Въз основа на ДОС по **чл. 1** и рамковите програми по **чл. 10, ал. 3, т. 1 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение** се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението по специалността по **чл. 2**.

Раздел II. Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по **чл. 1** определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията 542110 "Шивач" включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. (1) Типовите учебни планове по **чл. 3**, разработени въз основа на тази наредба, се прилагат от учебната 2023/2024 година за учениците, които от тази година започват обучението си за придобиване на професионална квалификация по професията.

(2) Учениците, които са приети за обучение за придобиване на професионална

квалификация по професията в системата на училищното образование до учебната 2022/2023 година включително, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

(3) Лицата, навършили 16 години, които към влизане в сила на тази наредба се обучават в квалификационен курс, завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, по които са започнали.

§ 2. Тази наредба се издава на основание [чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за предучилищното и училищното образование](#) и отменя [Наредба № 7 от 2009 г. за придобиване на квалификация по професията "Шивач"](#) (ДВ, бр. 77 от 2009 г.).

Приложение към [чл. 2](#)

Държавен образователен стандарт за придобиване на квалификация по професия "Шивач"

Професионално направление:				
542	Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи			
Наименование на професията:				
542110	Шивач			
Специалности:		Степен на професионална квалификация:	Ниво по НКР:	Ниво по ЕКР:
5421101	Шивачество	Първа	2	2

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно [Закона за професионалното образование и обучение \(ЗПОО\)](#)

За придобиване на първа степен на професионална квалификация по професията "Шивач" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по [чл. 6, ал. 1 от ЗПОО](#) (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., посл. изм. със Заповед № РД-09-4493 от 18.11.2021 г.) изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- за ученици - завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години - завършен начален етап на основното образование или успешно завършен курс за ограмотяване, организиран от училища в системата на предучилищното и училищното образование по реда на [Закона за насърчаване на заетостта](#) или на [Закона за предучилищното и училищното образование](#), или валидирани компетентности за начален етап на основно образование по [чл. 167, ал. 1, т. 4 от Закона за предучилищното и училищното образование](#), а в случаите на

продължаващо професионално обучение - и придобита квалификация по част от професията;

- за ученици със специални образователни потребности и за лица, навършили 16 години, с увреждания - завършен VII клас.

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

1.2. Валидиране на професионални знания, умения и компетентности

Придобиването на квалификация по професията "Шивач" - първа степен на професионална квалификация или по част от нея чрез валидиране на придобити с неформално или информално учене резултати от ученето, се осъществява съгласно [Наредба № 2 от 2014 г. за условията и реда за валидиране на професионални знания, умения и компетентности](#), издадена от министъра на образованието и науката (ДВ, бр. 96 от 2014 г.).

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Шивачът работи с основни видове шевни машини и шевни полуавтомати за производство на облекло от тъкани и плетени текстилни материали. Извършва предварителна подготовка на работното си място, инструментите, машините и съоръженията, свързани с професионалната му дейност. Организира дейностите на работното място с цел обезпечаване на качествено изпълнение на поставените задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ).

Шивачът изработва предварително скроени детайли на облекла. Изработва основни видове изделия, предназначени за бита - покривки, завеси, спално бельо и др. Изработва различни детайли на облекло (вкл. и с кроене, подлепване, например джобове, яки, колани, гайки, деколте, маншети и др.). Извършва ръчни спомагателни шивашки операции, включени в технологичната последователност при изработване на шевното изделие, в зависимост от технологичните изисквания - пришива копчета, оформя подгъв, почиства конци, обшива и прорязва илици, извършва влаготоплинна обработка на облеклата и др. Подготвя шевното изделие за клиента в зависимост от вида и предназначението на облеклото.

В своята дейност шивачът използва основни и спомагателни текстилни материали, шевни машини, устройства за влаготоплинна обработка на облеклото, ножица, пинсета, сантиметър, ръчни игли, карфици, креда, шило, приспособления за разшиване и прорязване, бодец за почистване на конци, работно облекло, лични предпазни средства и др.

Шивачът трябва да притежава умения за работа в екип, сръчност и прецизност, да умее да консултира клиентите и да се отнася с чувство на отговорност при изпълнение на задълженията си. Шивачът носи отговорност за качествено изпълнение на изделията в съответствие с технологичните изисквания.

Работното време на шивача може да бъде както строго регламентирано при работа в предприятие за производство на изделия от текстил, така и индивидуално и гъвкаво в ателие за шевни услуги или ако работи самостоятелно.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Шивач", могат да продължат обучението си по друга професия от професионално направление 542 "Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи", като единиците резултати от ученето по общата професионална подготовка и по отрасловата професионална подготовка се зачитат.

При продължаващото професионално обучение се организира обучение за усвояване на единиците резултати от ученето, които лицата не притежават.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно **Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011)**, утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, посл. изм. и доп. със Заповед № РД-01-42 от 11.02.2022 г.

Лицата, придобили първа степен на професионална квалификация по професията "Шивач", могат да постъпват на работа на следните длъжности от **НКПД**: 7531-1012 Работник, спомагателни шивашки дейности, 7318-1006 Работник, ръчна изработка на облекла, 7531-1003 Шивач, мъжко/дамско облекло, 7533-1010 Шивач, драперии/пердета, 7533-1014 Шивач, както и други подходящи длъжности, включени при актуализирането на **НКПД**.

3. Единици резултати от учене (ЕРУ)

3.1. Списък на единиците резултати от учене (ЕРУ) и резултатите от учене (РУ) по видове професионална подготовка - първа степен на професионална квалификация

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професии с първа степен на професионална квалификация от СППОО

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд

1.1. РУ Спазва разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място

1.2. РУ Спазва изискванията за превантивна дейност по опазване на околната среда

1.3. РУ Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации

ЕРУ 2. Икономика

2.1. РУ Познава основите на пазарната икономика

2.2. РУ Познава основните характеристики на производствената дейност в предприятие

ЕРУ 3. Предприемачество

3.1. РУ Познава основите на предприемачеството

3.2. РУ Формира предприемаческо поведение

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление "Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи" - първа степен на професионална квалификация

ЕРУ 4. Информационни и комуникационни технологии

4.1. РУ Използва информационни и комуникационни технологии в дейността си

4.2. РУ Решава проблеми при работа с информационни и комуникационни технологии

ЕРУ 5. Организиране на работния процес

5.1. РУ Извършва предварителна подготовка на работното място

5.2. РУ Организира дейностите на работното място

ЕРУ 6. Комуникация и работа в екип

6.1. РУ Общува в работния екип

6.2. РУ Води ефективна комуникация

ЕРУ 7. Материалознание

7.1. РУ Познава видовете текстилни материали и тяхното приложение в производството на облекло

7.2. РУ Познава свойствата на текстилните материали

7.3. РУ Подбира подходящи основни и спомагателни материали

Специфична професионална подготовка за специалност "Шивачество" - първа степен на професионална квалификация

ЕРУ 8. Ръчни операции

8.1. РУ Изпълнява ръчни бодове

8.2. РУ Подготвя изделията за предаване на клиента

ЕРУ 9. Работи с основните видове шевни машини и съоръжения за влаготоплинна обработка

9.1. РУ Работи с основните видове шевни машини

9.2. РУ Изпълнява основните видове машинни шевове

9.3. РУ Извършва влаготоплинна обработка

ЕРУ 10. Изработва елементи и детайли на облеклото

10.1. РУ Изработва елементи на облеклото

10.2. РУ Изработва малки детайли на облеклото

10.3. РУ Изработва джобове

10.4. РУ Изработва и прикачва яки

ЕРУ 11. Шевни изделия с битово предназначение

11.1. РУ Изработва спално бельо

11.2. РУ Изработва покривки, пердета и завеси

3.2. Описание на ЕРУ

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професии с първа степен на професионална квалификация

ЕРУ 1

Наименование на единицата:	Здравословни и безопасни условия на труд
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР	2
Наименование на професията:	Шивач

Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР	2
Резултат от учене 1.1:	Спазва разпоредбите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работното място
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните нормативни разпоредби за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд за конкретната трудова дейност • Описва основните рискове за здравето и безопасността при конкретната трудова дейност • Посочва основните мерки за защита и средствата за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Познава правилата за работа в съответствие с изискванията и процедурите за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага необходимите мерки за защита • Използва средствата за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Използва различни видове пожарогасители
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Поддържа работната среда в съответствие с хигиенните норми, като работи с грижа за собственото си здраве и за живота и здравето на другите работници • Изпълнява трудовата дейност при спазване на необходимите мерки за осигуряване на безопасност и здраве при работа
Резултат от учене 1.2:	Спазва изискванията за превантивна дейност по опазване на околната среда
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните разпоредби за опазване на околната среда, отнасящи се до конкретната трудова дейност • Описва рисковете от замърсяване на околната среда при извършваната трудова дейност • Изброява основните изисквания за разделно събиране на отпадъци • Познава разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни вещества и смеси и опасни отпадъци

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава опасни вещества и смеси и опасни отпадъци • Спазва изискванията за разделно събиране на отпадъци • Прилага разпоредбите за съхранение, използване и изхвърляне на опасни отпадъци • Съхранява опасни вещества и смеси и опасни отпадъци
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява трудовата дейност при спазване изискванията и правилата за опазване на околната среда
Резултат от учене 1.3:	Участва в овладяването на рискови и аварийни ситуации
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Разграничава основните рискови и аварийни ситуации • Познава основните изисквания за осигуряване на аварийна безопасност • Изброява основните стъпки за действия при аварии и аварийни ситуации • Познава видовете травми и методите за оказване на първа помощ
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва терминологията, свързана с аварийните ситуации • Спазва изискванията за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност • Спазва правилата за действия при възникване на авария • Оказва първа помощ на пострадали при авария
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава рисковете, които могат да доведат до възникване на пожар и/или авария • Участва в овладяването на възникнал пожар и/или авария в съответствие с установените вътрешнофирмени правила за пожарна и аварийна безопасност
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на казус по зададен сценарий
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет

Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основни теоретични знания за: <ul style="list-style-type: none"> - здравословни и безопасни условия на труд на работното място - превантивна дейност за опазване на околната среда - овладяване на аварийни ситуации и оказване на първа помощ на пострадали - за работа в съответствие с изискванията и процедурите за осигуряване на аварийна безопасност <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избира най-подходящия тип поведение при зададените рискови ситуации • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
-------------------------------	--

ЕРУ 2

Наименование на единицата:	Икономика
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР	2
Ниво по ЕКР	2
Резултат от учене 2.1:	Познава основите на пазарната икономика
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава общата теория на пазарната икономика • Познава основните икономически проблеми - оскъдност, ресурси, избор • Знае ролята на държавата в пазарната икономика

	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява основните икономически субекти в бизнеса
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Ориентира се относно функциите на различните икономически субекти • Информира се за успешни практически примери за управление на различни бизнес начинания
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания, като обясни ролята на всеки икономически субект, ангажиран в бизнеса
Резултат от учене 2.2:	Познава основните характеристики на производствената дейност в предприятие
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на пазарното търсене и пазарното предлагане • Дефинира основни икономически понятия - приходи, разходи, печалба, рентабилност
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява основни икономически понятия в контекста на дейността си • Обяснява основните характеристики на производствената дейност в предприятието
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да обясни основните икономически принципи в контекста на производствената дейност на дадено предприятие
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на практически казус
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на икономиката <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване

на проблема в зададения казус

ЕРУ 3

Наименование на единицата:	Предприемачество
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 3.1:	Познава основите на предприемачеството
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Описва същността на предприемачеството• Изброява принципите на предприемаческата дейност• Посочва видовете предприемачески умения
Умения	<ul style="list-style-type: none">• Проучва предприемаческите процеси, свързани с професионалната дейност• Открива практически примери за успешно управление на дейността на организацията
Компетентности	<ul style="list-style-type: none">• Способен е да предложи идеи за успешно изпълнение на трудовите дейности
Резултат от учене 3.2:	Формира предприемаческо поведение
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Посочва характеристиките на предприемаческото поведение• Изрежда видовете предприемаческо поведение• Описва факторите, които влияят върху предприемаческото поведение

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Прилага в дейността си подходящи предприемачески идеи • Идентифицира нови пазарни възможности • Преценява необходимостта от промени, свързани с подобряване на работата
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да предложи решение за оптимизиране на трудовите дейности
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит/тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на практически казус
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Владее основните теоретични знания в областта на предприемачеството <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в зададения казус

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионална направление "Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи" - първа степен на професионална квалификация

ЕРУ 4

Наименование на единицата:	Информационни и комуникационни технологии
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2

Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 4.1:	Използва информационни и комуникационни технологии в дейността си
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява основните съвременни информационни и комуникационни технологии • Посочва начините за създаване на различни формати цифрово съдържание • Изрежда начини за съхранение на цифрова информация на различни електронни носители • Описва възможностите на услугите електронна поща, онлайн пазаруване и плащане • Изброява специализирани софтуерни програми в областта на модата
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Обработка информация с ИКТ • Създава различни формати цифрово съдържание • Възпроизвежда вече записано цифрово съдържание • Използва електронна поща • Споделя файлове • Използва електронни услуги, като онлайн пазаруване и плащане
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да използва самостоятелно информационни и комуникационни технологии в дейността си
Резултат от учене 4.2:	Решава проблеми при работа с информационни и комуникационни технологии
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва начините за решаване на рутинни проблеми при използване на цифрови технологии • Изброява начините за инсталиране/преинсталиране на операционна система и друг софтуер • Описва възможностите за актуализиране на дигиталните си компетентности
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Използва най-подходящия инструмент, устройство, приложение, софтуер или услуга за решаване на проблеми • Променя настройките и опциите на операционната система или друг софтуер при решаване на казуси

Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е самостоятелно да разреши нерутинен проблем, възникнал при работа с ИКТ
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана със: споделянето на файл в интернет пространството; намирането на информация в интернет по зададена тема, нейното съхранение и възпроизвеждане; редакцията и оформлението на цифрово съдържание <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на задача, свързана с инсталирането, преинсталирането и промяната на настройки на устройство и съпътстващия го софтуер
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен/компютърен кабинет Персонален компютър или лаптоп Достъп до интернет
Критерии за оценяване:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Поставените задачи са изпълнени самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време Демонстрирани са професионални знания, умения и компетентности, свързани с употребата на ИКТ

ЕРУ 5

Наименование на единицата:	Организиране на работния процес
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2

Резултат от учене 5.1:	Извършва предварителна подготовка на работното място
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изрежда правилата за подготовка на работното място • Описва производствената структура на предприятията за производство на облекло • Познава видовете инструктаж за работа • Посочва предназначението на личните и колективните предпазни средства
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Следва изискванията при подготовка на работното място • Подготвя инструментите, машините и съоръженията, свързани с професионалната му дейност • Спазва правилата за ЗБУТ • Използва лични предпазни средства
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно или в екип да подготви работното си място, инструментите, машините и съоръженията, свързани с професионалната му дейност, като спазва изискванията за ЗБУТ
Резултат от учене 5.2:	Организира дейностите на работното място
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва основните работни процеси и дейности на работното място • Описва организацията на работния процес в съответствие с поставените задачи • Познава правилата за рационална организация на работното място • Изброява възможни грешки от технологичен характер
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Работи по технологична схема, като спазва ЗБУТ • Открива грешки от технологичен характер • Уведомява съответното длъжностно лице при техническа неизправност • Поддържа ред и чистота на работното място
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да подготви и организира работното си място с цел обезпечаване на качествено изпълнение на поставените задачи при спазване на изискванията за ЗБУТ
Средства за оценяване:	Средство 1:

	<ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебна работилница или реално работно място
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дефинира основни понятия, свързани с подготовката и организацията за работа <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ефективно подготвя и организира работното място • Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното за това време и при постигане на зададените критерии за качество

ЕРУ 6

Наименования на ЕРУ:	Комуникация и работа в екип
Ниво на НКР:	2
Ниво на ЕКР	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво на НКР:	2
Ниво на ЕКР:	2
Резултат от учене 6.1:	Общува в работния екип
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва отделните длъжности в екипа • Описва взаимоотношенията и йерархичните връзки в екипа

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Спазва йерархията в екипа • Осъществява комуникация в екипа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да комуникира ефективно с всички участници в трудовия процес при спазване на йерархията
Резултат от учене 6.2:	Води ефективна комуникация
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва етичните норми в комуникацията • Изрежда правилата за вербална и невербална комуникация • Посочва адекватното поведение при конфликт
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Общува с колеги, клиенти, доставчици и др. • Разпознава и избягва конфликтни ситуации в екипа • Съдейства за решаване на конфликтни ситуации в екипа
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да провежда ефективна комуникация в екипа при извършване на трудовите си задължения
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на тест <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Решаване на практическа задача или казус
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебна работилница или реално работно място
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Описва основни теоретични понятия, свързани с комуникацията и работата в екип <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на проблема в практическата задача • Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време и при постигане на зададените

критерии за качество

ЕРУ 7

Наименование на единицата:	Материалознание
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 7.1:	Познава видовете текстилни материали и тяхното приложение в производството на облекло
Знания	<ul style="list-style-type: none">• Описва класификацията на текстилните влакнести материали• Познава общите свойства на текстилните влакна - геометрични, физични и механични• Познава основните етапи и технологични процеси за производство на прежди, шевни конци, тъкани, плетива и нетъкани текстилни материали• Познава технологичните процеси при облагородяване на платовете• Обяснява видовете текстилно багрене
Умения	<ul style="list-style-type: none">• Класифицира текстилните влакна в зависимост от произхода, начина на получаване и химичния им състав• Описва строежа на тъканите, плетивата и нетъкани текстилни материали• Разпознава първични и производни сплитки• Разпознава основните видове плетки
Компетентности	<ul style="list-style-type: none">• Способен е да класифицира текстилните материали в процеса на производството на облекло и да определи областите на

	приложението им
Резултат от учене 7.2:	Познава свойствата на текстилните материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва класификацията на текстилните площни изделия в зависимост от състава и предназначението им • Познава асортимента на тъканите, плетивата, помощните и спомагателните материали • Обяснява геометричните, физико-механичните, естетичните и хигиенните свойства на платовете • Познава експлоатационните качества на текстилните площни изделия - поведение при пране, химическо чистене и гладене • Описва параметрите на процеса на влаготоплинно обработване • Познава критериите за комфорт при носене и при поддържане на облеклото • Описва връзката между свойствата на платовете и предназначението и потребителските качества на шевните изделия
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Съобразява зависимостта между свойствата на текстилните материали и параметрите на процеса на влаготоплинно обработване • Определя свойствата на текстилните материали чрез използване на органолептичен метод за анализ
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да определи режимите на влаготоплинна обработка в зависимост от физико-механичните свойства на платовете • Способен е да комплектува подходящи площни изделия (основни, помощни и спомагателни) за конкретен вид облекло
Резултат от учене 7.3:	Подбира подходящи основни и спомагателни материали
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава класификацията на платовете в зависимост от състава и предназначението • Знае асортимента на тъканите с битово предназначение, плетивата, помощните и спомагателните материали
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Класифицира платовете в зависимост от състава и естетичното им оформяне • Определя предназначението на плата в зависимост от състава и структурата му • Подбира основни, помощни и спомагателни материали в

	зависимост от вида на изделието
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да подбере подходящи основни и спомагателни материали в съответствие с предварително зададени критерии • Способен е да разработи проект за подбор на платове и материали за даден вид облекло според дизайна, конструктивните особености и предназначението
Средства за оценяване:	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването:	<p>За средства 1 и 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет по теория • Персонален компютър или лаптоп, достъп до интернет, мострени картели
Критерии за оценяване:	<p>За средство 1:</p> <p>Владее основните теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • общите свойства на текстилните влакна - геометрични, физични и механични • основните етапи и технологични процеси за производство на преди, шевни конци, тъкани, плетива и нетъкани текстилни материали • свойствата на площните текстилни изделия • асортимента на тъканите с битово предназначение, плетивата помощните и спомагателните материали <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време

Специфична професионална подготовка за специалност "Шивачество" - първа степен на професионална квалификация
ЕРУ 8

Наименование на единицата	Ръчни операции
----------------------------------	----------------

Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 8.1:	Изпълнява ръчни бодове
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните видовете ръчни бодове - тропосъчен, прошивен, зачистващ, кръстосан и иличен • Описва начина на работа при различните видове ръчни бодове • Познава видовете ръчни инструменти и приспособления и тяхното предназначение • Описва начините за оформяне на подгъви • Познава последователността на пришиване на копчета с два и четири отвора, със и без столче
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява основните видове ръчни бодове - тропосъчен, прошивен, зачистващ, кръстосан и иличен • Изработва подгъви • Пришива копчета • Изработва и прорязва илици
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да изпълнява ръчни бодове, включени в технологичната последователност при изработване на шевното изделие, в зависимост от технологичните изисквания
Резултат от учене 8.2:	Подготвя изделието за предаване на клиента
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава техниката на сгъване на риза, пола, панталон, рокля и спално бельо • Описва значението на символите, поставяни на етикетите на шевните изделия

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Почиства шевното изделие от конци • Постава етикет на шевно изделие • Опакова изделието за клиента
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да подготви шевното изделие за предаване на клиента в зависимост от вида и предназначението на облеклото • Способен е да даде ясни и точни указания на клиента относно правилната поддръжка на конкретното изделие с оглед на дългосрочната му експлоатация
Средства за оценяване	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическо задание
Условия за провеждане на оценяването	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет по теория <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • База за обучение по практика, платове с различна широчина и структура, ръчни шевни игли и конци, ръчни инструменти и приспособления
Критерии за оценяване	<p>За средство 1:</p> <p>Владее основните теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • начините за изпълнение на основните видове ръчни бодове; • начините за оформяне на подгъви на шевни изделия • последователността на пришиване на различни видове копчета <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява практическо задание за временно съединяване на скроени детайли; за укрепване на открити краища на детайли; за пришиване на копчета и изплитане на илици • Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време • Спазени са изискванията за качество на изпълнение

Наименование на единицата	Работи с основните видове шевни машини и съоръжения за влаготоплинна обработка
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 9.1:	Работи с основните видове шевни машини
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава класификацията на шевните машини по технологично предназначение • Описва устройството и принципа на действие на шевните машини за еднолинеен двуконечен бод • Обяснява устройството и принципа на действие на шевните машини за многоконечен обшиващ бод • Изброява причините за възникване на елементарни повреди при шевна машина за еднолинеен двуконечен бод • Описва начините за отстраняване на възникнали елементарни повреди при работа на универсална шевна машина - късане на конците, лошо транспортиране, пропускане на бодове, чупене на иглата
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Почиства и смазва шевната машина • Сменя игли и калерчета • Вдъва конци на шевните машини за еднолинеен двуконечен бод и на машина за многоконечен обшиващ бод • Регулира опъването на конците • Отстранява елементарни повреди, възникнали при работа на универсална шевна машина
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да поддържа шевната машина в изправност, спазвайки изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

Резултат от учене 9.2:	Изпълнява основните видове машинни шевове
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете шевове според тяхното предназначение • Описва технологичната последователност за изработване на съединителни и крайни шевове • Пояснява предназначението на различните видове съединителни и крайни шевове • Изброява технически приспособления за универсална шевна машина, приложими при изпълнение на крайни шевове • Описва предназначението на техническите приспособления
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява съединителни и крайни шевове • Извършва регулиране на параметрите на машинния шев • Монтира технически приспособления преди зоната на шиене • Изпълнява машинни шевове с технически приспособления преди зоната на шиене
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да изработи самостоятелно различни видове съединителни шевове в зависимост от технологичната последователност и изискванията за качество • Способен е да избере и монтира подходящо техническо приспособление в зависимост от вида на крайните шевове
Резултат от учене 9.3:	Извършва влаготоплинна обработка
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява видовете съоръжения за влаготоплинна обработка (ВТО) • Познава помощните средства за гладене • Описва предназначението на видовете съоръжения за ВТО и помощните средства за гладене • Описва видовете технологични операции при влаготоплинна обработка • Описва факторите, влияещи върху деформацията на текстилния материал • Познава методите за подлепване на шевни детайли
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Глади резерви на съединителни шевове • Извършва подлепване на детайли • Пречупва подгъви на шевни изделия

	<ul style="list-style-type: none"> Извършва окончателна влаготоплинна обработка на готово шевно изделие
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> Способен е самостоятелно да определя режима на ВТО в зависимост от вида на текстилните материали Способен е самостоятелно да избере подходящо съоръжение за ВТО в зависимост от вида на технологичната операция
Средства за оценяване	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнение на практическо задание
Условия за провеждане на оценяването	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Учебен кабинет по теория <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> База за обучение по практика, платове с различна широчина и структура, ръчни шевни игли и конци, ръчни инструменти и приспособления, шевни машини и съоръжения за влаготоплинна обработка
Критерии за оценяване	<p>За средство 1:</p> <p>Владее основните теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> устройството и принципа на действие на шевните машини за еднолинеен двуконечен бод технологичната последователност за изработване на съединителни и крайни шевове видовете технологични операции при влаготоплинна обработка факторите, влияещи върху деформацията на текстилния материал <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изпълнява практическо задание за изработване на съединителни и крайни шевове Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време Спазени са изискванията за качество на изпълнение

Наименование на единицата	Изработва елементи и детайли на облеклото
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 10.1:	Изработва елементи на облеклото
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава технологичната последователност за изработване на разрязани и неразрязани свивки • Изброява елементите, които се използват при изработване на шевните изделия • Описва технологичната последователност за изработване на бастии, плисета, фалти, плохи и конструктивни сръзвания
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва неразрязани и разрязани свивки • Изработва различни видове конструктивни сръзвания • Ушива елементи на облеклото
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да изработи елементи на облеклото, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество
Резултат от учене 10.2:	Изработва малки детайли на облеклото
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява малки детайли, използвани при изработване на облекло • Описва необходимите основни, укрепващи и помощни материали, използвани при изработване на малки детайли • Познава предназначението на малките детайли • Описва технологичната последователност за изработване на малки детайли

Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва гайки • Изработва отделни колани, шрифелки и пагони • Изработва капаци и маншети
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да изработи малки детайли на облеклото, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество
Резултат от учене 10.3:	Изработва джобове
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява класификацията на джобовете според мястото, начина на изработване, формата и предназначението им • Изброява необходимите детайли за изработване на различните видове джобове • Описва необходимите основни, укрепващи и помощни материали, използвани при изработване на джобове • Описва технологичната последователност за изработване на външно пришити джобове • Познава технологичната последователност за изработване на прорязани джобове • Описва технологичната последователност за изработване на джобове в шев • Познава технологичната последователност за изработване на прорязани джобове с неподвижен капак
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва външно пришити джобове със и без хастар • Пришива външни джобове към основния детайл • Изработва прорязани джобове с една и две филетки, със или без капак • Изработва джобове в шев • Изработва джобове с неподвижен капак
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да изработи джобове в зависимост от вида им, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество
Резултат от учене 10.4:	Изработва и прикачва яки
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Изброява видовете яки - прави, легнали и полулегнали • Описва необходимите основни, укрепващи и помощни материали,

	<p>използвани при изработване на яки</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изброява необходимите детайли за изработване на различните видове яки • Описва технологичната последователност за изработване и прикачване на видовете яки
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва и прикачва прави яки • Изработва и прикачва легнали и полулегнали яки • Изработва и прикачва ревер и шал яка
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е самостоятелно да изработи и прикачи яка, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество, в зависимост от вида на яката
Средства за оценяване	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическо задание
Условия за провеждане на оценяването	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет по теория <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • База за обучение по практика, чертожни линеали М 1:1, чертожни инструменти, шевни машини и съоръжения, скроени детайли за изработване на елементи и детайли на облеклото по модел
Критерии за оценяване	<p>За средство 1:</p> <p>Владее основните теоретични знания за:</p> <ul style="list-style-type: none"> • видовете елементи и малки детайли на облеклото и тяхното предназначение • необходимите основни, укрепващи и помощни материали, необходими за изработване на елементи и малки детайли на облеклото, джобове и яки • технологичната последователност за изработване на елементи и детайли на облеклото, джобове и яки <p>За средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнява практическо задание за изработване на елементи и малки детайли на облеклото, различните видове джобове и яки

- Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време
- Спазени са изискванията за качество на изпълнение

ЕРУ 11

Наименование на единицата	Шевни изделия с битово предназначение
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Наименование на професията:	Шивач
Ниво по НКР:	2
Ниво по ЕКР:	2
Резултат от учене 11.1	Изработва спално бельо
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Познава елементите на спалното бельо • Знае видовете рюшове и волани • Описва начина за изработване на различни видове рюшове и волани • Описва необходимите основни и допълнителни материали, използвани при изработване на спално бельо • Знае начините за изработване на подгъви на прави и извити участъци от изделието и подгъви на ъгли • Описва технологичната последователност за пришиване на цип в шев • Описва технологичната последователност за изработване на елементите на спалното бельо
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва рюшове и волани • Изработва калъфка за възглавница • Изработва долен чаршаф и плик за завивка • Пришива дантели без набор и с набран горен край

	<ul style="list-style-type: none"> • Пришива рюшове и волани • Пришива цип в шев
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да изработи самостоятелно комплект спално бельо в зависимост от модела, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество
Резултат от учене 11.2:	Изработва покривки, пердета и завеси
Знания	<ul style="list-style-type: none"> • Описва необходимите основни, укрепващи и помощни материали, използвани при изработване на покривки, пердета и завеси • Изрежда начините за изработване на подгъви на прави и извити участъци от изделието и подгъви на ъгли • Изброява вариантите за изработване на набор • Описва технологичната последователност за изработване на покривки, пердета и завеси
Умения	<ul style="list-style-type: none"> • Изработва покривка • Пришива перделък към горния край на пердето/завесата • Изработва пердета и завеси
Компетентности	<ul style="list-style-type: none"> • Способен е да изработи самостоятелно шевно изделие за бита, спазвайки технологичната последователност и изискванията за качество в зависимост от модела и предназначението му
Средства за оценяване	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Писмен изпит <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на практическа задача
Условия за провеждане на оценяването	<p>Средство 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Учебен кабинет по теория <p>Средство 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • База за обучение по практика, шевни машини и съоръжения, скроени детайли за изработване на изделие с битово предназначение по модел
Критерии за оценяване	За средство 1:

Владее основните теоретични знания за:

- видовете шевни изделия с битово предназначение
- технологичната последователност за изработване на спално бельо, пердета, покривки и завеси

За средство 2:

- Изпълнява практическо задание за изработване на шевно изделие с битово предназначение по модел
- Поставената задача е изпълнена самостоятелно и в рамките на предварително зададеното време
- Спазени са изискванията за качество на изпълнение

4. Изисквания към материалната база

4.1. Учебен кабинет по теория

В учебен кабинет се провежда обучението по теория на професията.

- Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, маса за изработване на основни кройки, компютри (лаптопи/таблети), проектори, интернет.
- Помощно оборудване - маркери, чертожни инструменти, хартия за изработване на основните кройки, шивашки метър, линеал, ножица, кош за отпадъци и др.
- Учебни пособия - картели с мостри на основни, помощни и спомагателни материали за съответната специалност на конци, на копчета, на шевни игли, на плетачи и ножове за оверлог машини, на ножове за илична машина, схеми за образуване на различните видове машинни бодове, схеми за устройството на различните видове машини, снимки/филми за организация на работните места в професията (специалността), мултимедийни продукти и филми за технологичната последователност на изработване на различни видове облекла и начина на работа, комплект учебни материали по всички изучавани предмети и др.

4.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията.

Те се оборудват с машини, съоръжения и със съответните помагала съобразно усвояваната професия и специалност. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагането на работните места се спазват изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимите суровини и материали.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

- Основно оборудване - за изработване на облекло от тъкани и плетени материали - шкафове или хранилище за основни и помощни материали, кройчна маса за скрояване на

изделие, щендер за основни кройки, работна маса за извършване на ръчни операции, грайферни и верижни шевни машини, гладачна маса, парна ютия, електрическа ножица за кроене и устройство за заточване на ножа, щендер за окачване на готови изделия, обикновена ютия (без пара).

- Помощно оборудване - ножица, кожухарско ножче, шивашки метър, креда, четка за почистване от креда, линеал, молив за чертане, ръчни игли, машинни игли, резервни части за шевните машини, шило, бодец за почистване от конци, карфици, напръстник, съд за вода, тампон за омокряне, шаблони за пречупване на детайли, пашпалер за веревна лента, четки и кошчета за почистване на работното място, картони-поръчка, листове за скициране и други.

- Инструменти - отвертка, клещи, пинсета, приспособление за вдяване на конец, приспособления за разшиване и за ръчно прорязване, приспособление за стригане и други.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

5. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по учебните предмети или модули от общата професионална подготовка имат лица с висше образование по съответната специалност.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в **Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления**, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), могат да преподават лица без висше образование и без професионална квалификация "учител", ако са придобили професионална квалификация по съответната специалност при условията и по реда на **Закона за професионалното образование и обучение**.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания, умения и компетентности.